

Cukrovka v rámci nové SZP – bude nadále konkurenceschopná?

SUGAR BEET WITHIN NEW CAP – WILL IT STILL BE COMPETITIVE?

Úvodem musím bohužel uvést některé informace, které pěstitele cukrové řepy zřejmě moc nepotěší, je však nutné na ně neustále poukazovat, než dojde ke konečnému rozhodnutí o budoucí podobě nové Společné zemědělské politiky (SZP) pro roky 2014–2020. Jelikož SPC Čech i já osobně jsme členy Agrární komory ČR, cítím potřebu a povinnost ovlivnit dění ohledně vyjednávání podmínek nové SZP na roky 2014–2020, respektive na roky 2015–2020, protože rok 2014 bude přechodný.

V současnosti je velmi cítit silný tlak živočišné výroby na dotace do citlivých komodit a vzniká pak otázka, kde finance pro chovatele, zejména chovatele krav, vzít? Vedení AK ČR a vedení MZe bohužel napadá, že by se mohly odebrat peníze ze Separate Sugar Payment (oddělená platba za cukr) cukrovce, protože vykazala z osevu 2011 a 2012 dobré výsledky. Za úspěch je tedy řepář poprávu potrestán! Při ekonomických kalkulacích se ale musí uvážit pěti až desetileté průměrné výnosy a pravidla SZP i přerozdělení peněz dotací nastavit podle nich. V citlivých komoditách nyní cukrovce připadá právem ročně 44,5 mil. €, což kompenzuje nízkou základní cenu stanovenou Bruselem. Navíc výsledky kampaně 2013/2014 zcela určitě způsobí, že všichni budeme znovu stát nohama pevně na zemi a dostaneme se zpět do běžné ekonomiky cukrovky, která podporu potřebuje.

Kolegové na Slovensku mají podporu slíbenou i nadále, Polsko, Maďarsko a Rumunsko o ní jedná. My bychom měli mít podmínky srovnatelné s nimi, abychom mohli být konkurenceschopní!

Kampaň 2013/2014 ovlivní ekonomiku pěstování

Letošní cukrovarnická kampaň bohužel nebude lámat rekordy a výnosy meziročně poklesnou minimálně o 10–15 %, a to nejen v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, ale v celé Evropě. Příčin nízkého výnosu je hned několik. Výsev cukrovky byl zhruba o 14 dnů až o 3 týdny opožděn oproti termínu setí v roce 2012. Počasí po zasetí i v průběhu roku stálo na řadě lokalit proti zemědělcům, zprvu bylo příliš deštivo a chladno a kořen řepy nerostl do hloubky, následně se vytvořil půdní škraloup a vytěsnil potřebný vzduch z půdního profilu. V letních měsících naopak zbytečně dlouho panovalo období beze srážek s nežádoucími teplotami kolem 35 °C, to růstu nepomohlo.

Kampaň se podařilo oddálit o 14 dnů, aby cukrovka v průběhu září a počátku října dohnala v růstu ztrátu z jarních měsíců. To zcela jistě pomohlo, a to nejen výnosům, ale i růstu cukernatosti, která se u velmi raných dodávek pohybovala jen do 17 %

Tab. 1. Předpoklad výnosů cukrovky 2013/2014 v Evropě (odhad CIBE, září 2013)

Stát EU	Výnos bulev (t.ha ⁻¹)	Cukernatost (%)	Stát EU	Výnos vulev (t.ha ⁻¹)	Cukernatost (%)
Belgie	70,0	18,0	Maďarsko	50,0	16,9
Dánsko	68,5	17,5	Německo	63,0	17,8
Finsko	43,0	16,7	Polsko	55,0	17,0
Francie	85 t.ha ⁻¹ při 16% cuk.	–	Rakousko*	63,0	17,5
Itálie	47 t.ha ⁻¹ při 16% cuk.	–	Rumunsko	36,0	16,8

* ČR – výsledek kampaně by mohl být na úrovni Rakouska.

a v polovině kampaně ve společnosti TTD je již na 17,8–18,4 %. Bohužel oddálení kampaně je taktéž dvousečné, protože k 11. 11. 2013 bylo v ČR sklizeno pouze 63 % ploch cukrovky, když dřívější doporučení zkušených sedláků říkávala „vhodné je vyorat cukrovku do 15. 11. pro následné riziko zamrznutí“. Mohlo by se tak stát, že by určitý podíl ploch zůstal vlivem zhoršeného počasí na počátku prosince nesklizen*. Sklizně jsou plánované zhruba do 6. 12., což je velmi pozdní a rizikový termín.

Výnos cukrovky v ČR zřejmě meziročně klesne o 10 t.ha⁻¹. Trend v celé Evropě bude naprosto identický, někde bude propad výraznější! V této chvíli se proto pro kampaň 2013/2014 zatím bohužel bez započtení podpor SSP nedá hovořit o rentabilním pěstování cukrovky z osevu 2013. Jaké lze očekávat výnosy dle oblastí je možné predikovat ze vzorkování cukrovarů. Podle dostupných informací bychom mohli čekat výnosy při cukernatosti 16 % v Dobručce a Českém Meziříčí na úrovni 68–72 t.ha⁻¹, na střední Moravě v rozmezí 63–70 t.ha⁻¹, v Opavě kolem 50 t.ha⁻¹ a v Hrušovanech ca 60 t.ha⁻¹. Nyní je třeba si jen přát úspěšné dokončení sklizně bez deště, sněhu, zamrznutí a bezproblémový odvoz cukrovky do cukrovaru včetně jejího zpracování.

Kampaň 2013/2014 v Evropě

Výnosy v Evropě budou kopírovat trend v České republice, dojde ke znatelnému poklesu. Výnosy budou ve většině zemí pod pětitiletým průměrem, meziročně bude v Evropě o 2,6 mil. t cukru méně, v EU pak o 1,4 mil. t, Francie dle srpnového vzorkování hlásí kořen váhově na 11letém minimu a cukernatost pod 5tiletým průměrem (meziročně tak proto bude ve Francii o 225 tis. t cukru méně), Německo predikuje meziročně o 7 mil. t řepy méně, a to i kvůli snížení ploch o 13,7 %, a Polsko o 1,85 mil. t řepy méně. Velmi důležitá proto bude realizační cena cukru, která nejvíce ovlivní rentabilitu cukrovky z osevu 2013. Jisté zatím je, že kvóty zůstávají do podzimu 2017, a do této doby by se mohly udržet i mírně vyšší ceny cukru zajišťující uspokojivou ekonomiku. Světová cena cukru je nyní na úrovni 375–380 €t⁻¹, cena průmyslového cukru v EU, 370–375 €t⁻¹, má hodnotu světové ceny cukru (aktuální cena v srpnu a září 2013 je 396 €t⁻¹). Zajímavé je si povšimnout následujícího trendu, který přetrvává několik měsíců a vyvrací mýty a legendy o tom, že liberalizace cukr zlevní, opak bude pravdou: – cena cukru dovezeného z ACP zemí je nyní 730 €t⁻¹, v dubnu byla 743 €t⁻¹, – evropská cena cukru kolísá okolo 723 €t⁻¹, v červenci byla 730 €t⁻¹, v lednu 783 €t⁻¹.

Pozn.: ekonomická udržitelnost cukrovky (na roky 2014–2020) je 1 000 Kč.t⁻¹ (40 €t⁻¹ celková cena, doplatek by tedy měl být ve výši současné SSP 13,7 €t⁻¹ – pro to je potřebná cena cukru 650 €t⁻¹, 16,30 Kč.kg⁻¹).

Udržitelnost pěstování cukrovky v rámci SZP po roce 2015

Výnosy v celé Evropě naznačují, že podpory cukrovky jsou nadále potřebné, ať už se bude jednat o podpory v rámci plateb na farmu u starých zemí EU, nebo o podporu v citlivých komoditách v kombinaci se SAPS do roku 2020 u nových zemí EU. Je nezbytné, aby cukrovka nebyla opomenuta a byla součástí nové SZP!

* Článek byl psán v polovině listopadu (pozn. redakce).

Nematody? Máme řešení!

HALINA KWS Ri Nem

- NC typ
- nejvyšší cukernatost

VITALINA KWS Ri Nem

- N typ, i pro pole bez infekce
- vynikající výsledky v roce 2012

PANORAMA KWS Ri Nem

- NV typ, vynikající výnos a cukernatost
- nejvyšší výnos PC v pokusech TEREOS TTD 2012

www.kws.cz

Sejeme budoucnost
od roku 1856

Budoucí podoba dotací je na úrovni Bruselu téměř dojednána, chybí předpisy, které by měly vejít ve známost do konce roku 2013. Základní body nové dotační zemědělské politiky budou:

1. Bude odstraněno zastropování plateb nad 300 tis. € na jeden subjekt (IČO).
2. Greening (ozelenění) se z původních 7 % poníží nejprve na 5 % ploch; do greeningu bude spadat i jetel, vojtěška, luskoviny a plodiny s fixací N₂, bude vhodné sem zařadit i sóju.
3. Za greening bude částka 75 €·ha⁻¹ = 1 950 Kč·ha⁻¹ (pěstovat ale alespoň 3 plodiny, rozorát max. 5 % TTP a referenčním rokem bude rok 2013 či vstup do EU, 5 % ozelenit – možno i lupinou a hrachem, plodiny si přesněji určí samo MZe ČR).
4. Couplované platby budou povýšeny z 5 % na 13 + 2 %, nelze podpořit prasata a drůbež; **zde má být oprávněný prostor pro cukrovou řepu v rámci citlivých komodit.**
5. Základní platba SAPS bude 130 €·ha⁻¹, tj. 3 380 Kč·ha⁻¹, platba podléhá degresivitě, do 150 tis. € se nekrátí, nad 150 tis. € se krátí 5 % a lze připočítat veškeré osobní mzdové náklady.
6. Suma dotací pro rok 2015 a následující bude 5 300 Kč·ha⁻¹.
7. Čl. 68/38 – je nedořešena cukrovka, MZe požaduje od AK návrh podpor nejprve menších částek, zatím je alokováno pro chmel 85 mil. Kč, škrob 70 mil. Kč, ovoce 125 mil. Kč, zeleninu 125 mil. Kč; zbytek na přežvýkavce (kráva, ovce, koza) 4 500 Kč na krávu či 3 000 Kč na 1 VDJ (pouze pokud cukrovka obdrží 0 Kč). Dle MZe lze dát cukrovce kladnou nulu či prozatím 75 mil. Kč, protože byla zaznamenána dobrá

ekonomika z osevu 2011 a 2012; v případě problémů se ekonomika cukrovky bude v budoucnu řešit.

8. Malý zemědělec (do 5 ha): paušální platba, žádné výkazy a kontroly.

S tvrzením v bodu 7 se naprosto nedá souhlasit, protože řepař v ČR musí mít nastavené srovnatelné podmínky s řepaři v okolních státech. Například v Rakousku a Německu zůstane podpora cukrovky schována v platbě na farmu. Polsko ve svých tvrdých jednáních nechce polevit a pěstitelé si přejí cílit podporu cca 155 mil. € na cukrovku, protože tyto finance cukrovce patří, přinesla je do rozpočtu. Zatím nejdále a naším vzorem by mělo být Slovensko a jejich vstřícný přístup k řepařům. První signály ze Slovenska byly, že podpora po roce 2014 bude 266 €·ha⁻¹ (část z citlivých komodit a část z integrované produkce), dle posledních informací ale víme, že zde bude podpora cukrovky v plné výši (593 €·ha⁻¹), ale pouze na aktivní pěstitelé a veškerou aktuálně pěstovanou smluvní řepu. Tuto vizi má dlouhodobě i SPC Čech. Je možné zmínit i velmi vstřícný přístup finské vlády a MZe Finska, kde finští řepaři mají kromě standardní podpory cukrové řepy dojednanou i národní pomoc ve výši dodatečných 350 €·ha⁻¹ cukrovky, aby byla konkurenceschopná i při výnosech jen kolem 40–45 t·ha⁻¹. Pokud je dobrá vůle, lze tedy pěstitelům cukrovky vyhovět!

Jan Křováček, SPC Čech

ROZHLEDY

Haberland, R. Vyběhlíce a plevelná řepa v porostu řepy cukrové (*Schosser und Unkrautrüben im Rübenbestand*)

Vysoká produkce semen a dlouhodobá klíčivost semen z vyběhlíc a plevelné řepy vedou k dramatickému zvýšení výskytu nežádoucích řep. Jsou-li plevelohubná opatření nedostatečná nebo úplně vynechaná, je pěstování cukrovky v příslušné oblasti silně ohroženo. V porostech řepy s nízkým výskytem vyběhlíc může být ruční odstraňování nákladově příznivé. Při výskytu plevelné řepy je třeba využít možnosti sečení nebo stroje s knotovým rámem. Pozitivní pro vědecké řešení vyběhání cukrové řepy je vyhodnocení lokalizace „vyběhlicového genu B“. Podle dostupné literatury může být gen určující proces kvetení rostliny použit v dalším šlechtění jak pro pozdržení vyběhání, tak i pro zlepšení výnosového potenciálu řepy. Jsou uvedeny náklady na odstranění plevelné řepy, např. na ruční likvidaci 40–160 €·ha⁻¹, na strojní vysekávání 23–47 €·ha⁻¹ a při použití Rotowiperu 53 €·ha⁻¹.

Zuckerrübe, 62, 2013, č.3, s. 24–27.

Švachula

Meer-Rohbeck, M. Se smartphonem k rychlejší polní diagnóze: Mobilní aplikace k diagnóze škůdců a plevelů (*Mit dem Smartphone zur schneller Felddiagnose: Mobile Anwendungen zur Diagnose von Schäden und Unkräutern*)

Kromě klasického využití internetu hraje u zemědělských témat stále větší roli také mobilní internet. Obrovský rozvoj bezdrátových sítí v posledních letech umožňuje ve venkovských oblastech stále širší využívání internetu v mobilu. Zemědělec může s pomocí

internetu v mobilu přijímat a využívat informace s podporou komunikačních zařízení nejen kdykoliv, ale také kdekoli. Malé aplikační programy na Smartphonu, jako např. aplikace pro předpovídání počasí, indexy výměr a burzy komodit, podporují nyní řadu firemních činností. Rovněž zemědělská informační služba pro cukrovku (LIZ) s její první App (obchod s aplikacemi firmy Apple pro operační systémem iOS, také s čtvercovými QR kódy) o chorobách a poškození cukrovky vede k rychlému a flexibilnímu využití na Smartphonu.

Zuckerrübe, 62, 2013, č. 3, s. 16–17.

Švachula

De Souza-Sartori J. A., Prado A., Veiga L. F., Torres N., de Alencar S. M., de Aguiar C. L. Antioxidační kapacita alkoholických extraktů z třtinových listů (*Antioxidant capacity of fractions of alcoholic extracts of sugarcane leaves*)

Jako nejvhodnější stadium pro extrakci antioxidantů z třtinových listů se ukázala dokonale vyzrálá třtina. Byl zjištěn obsah flavonoidů 5,98 ± 0,32 mg·mL⁻¹ a relativní zvýšení antioxidační aktivity bylo ve srovnání s počáteční fází dozrávání $AA_{rel} = 257,49 \pm 16,94$ %. Aktivní látky byly chromatograficky separovány na silikagelu a eluovány rozpouštědly se zvyšující se polaritou. Byla stanovena antioxidační aktivita vůči beta-karotenu a maskovací aktivita radikálů DPPH (1,1-difeny-2-pikrylhydrazylu). Frakce, které mají nejvyšší celkovou antioxidační kapacitu, byly získány elucí směsí chloroformu a ethanolu. Výsledky ukazují, že vrchní části listů vyzrálé třtiny jsou potenciálně možným zdrojem bioaktivních látek.

Zuckerind./Sugar Ind., 138, 2013, č.3, s. 165–169.

Kadlec